

1. Obiekt

KOŚCIOŁ P.W.ŚW.JANA CHRZCICIELA

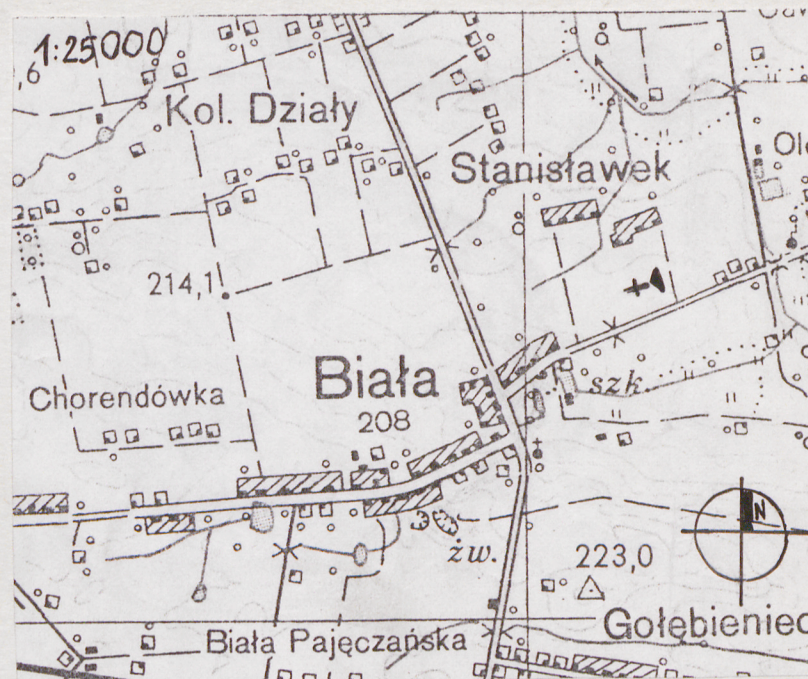
2. Czas powstania

1584r.

3. Miejscowość

B I A Ł A

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

4. Adres

Biała 44

AIInr 336

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo piotrkowskie

Rząśnia

gmina

pow. PAJĘCZNO

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Wola Czyżewska/ob.Wola
Grzymalina/
Biała Szlachecka/ob.Biała/

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975 r.

województwo łódzkie

powiat pajęczański

8. Właściciel i jego adres

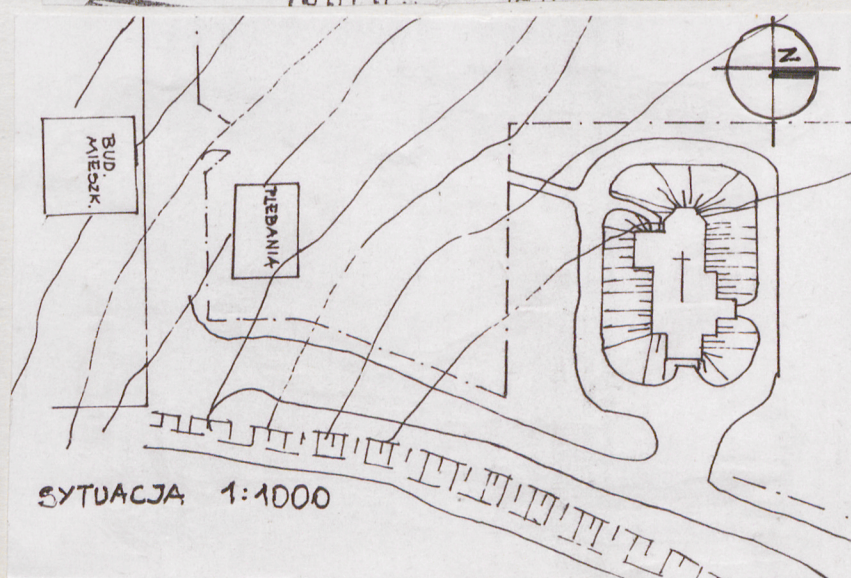
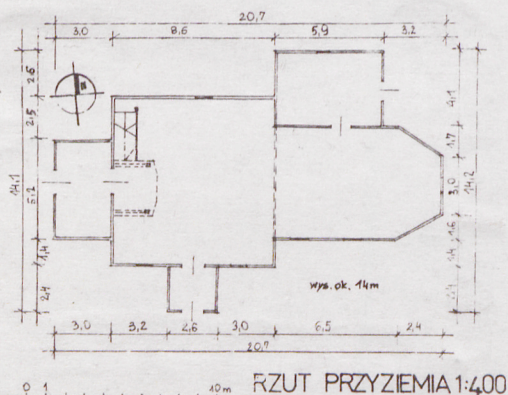
Diecezja Częstochowska
Parafia p.w.św.Jana
Chrzciciela, Biała 44

9. Użytkownik i jego adres

Parafia p.w.św.Jana
Chrzciciela, Biała 44

10. Rejestr zabytków

Nr 43 180 data 26.05.1967
159-IX-5 7.07.1948

autor zdjęć Ewa Grzegorzewska
data wykonania XII 1991
miejsce przechowywania negatywów

Kościół św. J. Chrzciciela wzniesiony został we wsi Wola Czyżewska /później Wola Szymalina/ parafii Łękiński w 1584r., o czym świadczy data wyryta na nadprożu wsch portalu. Zbudowano go z fundacji ówczesnego dziedzica wsi J. Grzymały Wolskiego. Konsekrowany w 1594. Kościół posiadał boczną kaplicę od strony pd/ślady nowego drzewa, wybudowaną w 1729r. przez Krystynę z Małachowskich Siemińską. Pod tą kaplicą była murowana krypta dla chowania zmarłych. Obecnie kaplica ta nie istnieje i brak przekazów nt jej wyglądu i kiedy została rozebrana. W 1981 kościół rozebrany i przeniesiony do miejscowości Biała.

Sytuacja

Kościół stoi na uboczu Białej, ok. 500 m od drogi łączącej Białą z Pajęcznem, na skraju zabudowań mieszkalnych. Niewielki teren wokół kościoła i plebanii ogrodzony, z wydzielonymi trawnikami i nowo posadzoną zielenią niską i wysoką.

Materiał i konstrukcja

- Ściany nawy głównej z drzewa modrzewiowego. Konstrukcja ścian nawy, razem z prezbiterium i zakrystią zrębowa na przyoleśni podmurowana/dawniej wsparta na kamieniach/. Belki zrębu łączone na węglach na nakładkę przy użyciu dębowych kołków. Ściany krucht z desek sosnowych. Szczyt dachu nawy od strony zach także z desek sosnowych. Konstrukcja wieży- oski okryta dachówką.

- Stropy belkowe, drewniane, obite deskami.

- Więźba drewniana, strona, dach łamany przez naddiole krokwi; w każdym wiązaniu po 3 pary zastrzałów- "nóg"; wzdłużna kratownica; wiązary pod w wieżyczką z 2 jatkami; mlich wieżyczki zakończony cebulastą gałką.

- Wszystkie dachy kryte podwójnym gontem.

- Podłogi drewniane, deskowe.

- Schody na chór drewniane, jednobiegowe, policzkowe. Niewielki chór w formie balkonu wspartego na 2 kolumnenkach wygiętej ozdobnej części pełnej, drewnianej balustrady.

- Okna w ścianach bocznych prostokątne, ościeżnicowe, dwurzędowe, dwudzielne, okratowane. W tylnej ścianie prezbiterium i nad chórem okna okrągłe- kiedyś były to witrażowe rozety. Drzwi niskie, prostokątne, jednoskrzydłowe, deskowe, z poziomymi poprzeczkami i ozdobnymi żelaznymi okuciami.

Drzwi z prezbiterium do zakrystii w szerokim, profilowanym obramowaniu, prostokątne, zwieńczone łukiem odcinkowym.

Rzut

Kościół jednonawowy. Nawa na planie kwadratu. Węższa od niej, prostokątna część prezbiterialna zakończona trapezowo. Do prezbiterium od pd do budowana prostokątna zakrystia. Do nawy prowadzą 2 przybudowane od pn i wsch prostokątne kruchty.

Bryła

Kościół jednokondygnacyjny, bez piwnic i użytkowego poddasza.

Elewacje

Front stanowi niska kruchta na osi ściany nawy, strójkątnym szczytem oddzielnym drewnianym gzymsem grzebieniowym. Fronton kruchty odeskowany, na nim podłużny ślad prawdopodobnie po nabitej kiedyś desce z napisem. Nad drzwiami kulista lampa. Wysoki dach o połaci w formie półszczytowej całej krytej gontem. Symetrię zakłócają widoczne kruchta i zakrystia. Elewacje boczne podobne do siebie. Skromne ozdoby to tylko podpórki okapu, wieżyczka i gałka z krzyżem na końcu kalenicy. Kruchta boczna na osi korpusu nawy, z trójkątnym, odeskowanym frontonem. W elewacji pd zakrystia przylegająca do ściany prezbiterium i zach ściany nawy, wysunięta przed lico. Elewacja zach z okrągłym oknem na osi; nad wąskimi drzwiami do zakrystii kulista lampa.

14. Kubatura ok. 2000m³	15. Powierzchnia użytkowa ok. 190m²	16. Przeznaczenie pierwotne kościół w Woli Czyżewskiej	17. Użytkowanie obecne kościół w Białej
--	--	--	---

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

W latach 1970-tych Wola Grzymalina znalazła się na terenach bełchatowskiej kopalni odkrywkowej. Z uwagi na klasę zabytkowego kościoła /o/ zapadła decyzja o przeniesieniu go do miejscowości Biała. Decyzję zrealizowaną we wrześniu 1980r. Demontażem wnętrza zajęła się pracownia konserwacji mebli z Łódzkich PKZ. Demontażem powłoki kościoła i jego konstrukcję-grupa robót PPPKZ w Piotrkowie Tryb. Prace nad polichromią prowadził zespół konserwacji malarstwa /kier. mgr J. Dziubińska/ z PPPKZ. Całością prac kierowała mgr Cz. Mikesz z Pracowni Dokumentacji Naukowo-Hist. PKZ. Przy okazji przenosin wymieniono zniszczone elementy konstrukcji i pokrycia.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Stan zachowania większości elementów b. dobry. Brak istniejących przed przenosinami witraży.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

**Natychmiastowe doprowadzenie wody do obiektu z uwagi na duże zagrożenie pożarowe/najbliższy, nieczynny hydrant 500m od kościoła/.
Wykonanie zabezpieczeń przed włamaniem.
Badanie i ew. odkrycie wcześniejszych warstw polichromii jeśli takie są.
Okresowe zabezpieczanie drwa przed szkodnikami i wilgocią.**

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Dokumentacja Techniczna, PPPKZ Łódź, nr zlec. 5/80
1980

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Ewa Grzegorzewska
imię i nazwisko

data XII 1991

26. Sprawdził

imię i nazwisko

data

27. Załączniki

2 wkładki

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
BIAŁA	kościół św. Jana Chrzciciela	c.d. opisu/pkt 13/, zdjęcia

Wnętrze

-Ściany i strop obite deskami, w nawie polichromowane. Polichromia skromna, o podziałach pasowych, ze stylizowanymi motywami roślinnymi i postaciami świętych w płaszczyznach między ornamentem pasowym. Na suficie kompozycja kół i prostokątów tworzących krzyż z ostrołukową elipsą w centrum. W kołach i elipsie motywy figuralne i zwierzęce. Kolusienki wspierające chór oplecione malowaną subtelną wicią roślinną. Balustrada chóru i schodów, a także dolna część ścian nawy wypełniona ornamentem architektonicznym z postaciami świętych na wysuniętej czołowej części balkonowej. Ornament stanowią "arkadowania" z kolumnami tokańskimi o łukach wielolistnych z opasującym szlakiem roślinnym. Nawę oddziela od prezbiterium ozdobnie wyrzynana belka tęczowa wspierająca ażurową ściankę wyciętą w trapez o wielożukowych bokach. Część ołtarzowa oddzielona niską, drewnianą ażurową balustradą o toczonych tralkach.

Wypożegzenie

-Na belce tęczowej krucyfiks z XVI w. w prezbiterium ołtarz główny w formach późnorennesansowych drewniany, polichromowany, z obrazami: Matki B. Szkaplerznej w srebrnej sukience/XVIII w./, św. Stanisława/XVII w./, św. Jana Chrzciciela/XVI w./ i rzeźbionych postaciach świętych; w nawie 2 boczne ołtarze późnobarokowe, drewniane, polichromowane z obrazami: św. Rocha, św. Sebastiana i św. Antoniego w srebrnej sukience/ok. 1700/ oraz św. Franciszka/XVIII w./, atakże z rzeźbionymi postaciami świętych. Przy pa ścianie prezbiterium drewniana, rzeźbiona i polichromowana ambona z XVIII w. w typie przyściennym oraz chrzcielnica drewniana, rzeźbiona i polichromowana.

Instalacje

Tylko instalacja elektryczna. Ogrzewanie akumulacyjne.

Wkładkę założył: arch. Ewa Grzegorzewska XII 1991

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: _____

OZGraf. Z.P. Ostróda zam. 699 nakł. 22.600

Wzór ODZ 1978 r.

1 2

3 4

1. Elewacja wejściowa i pn
2. Elewacja pd
3. Elewacja pm
4. Elewacja zach

1. Miejscowość

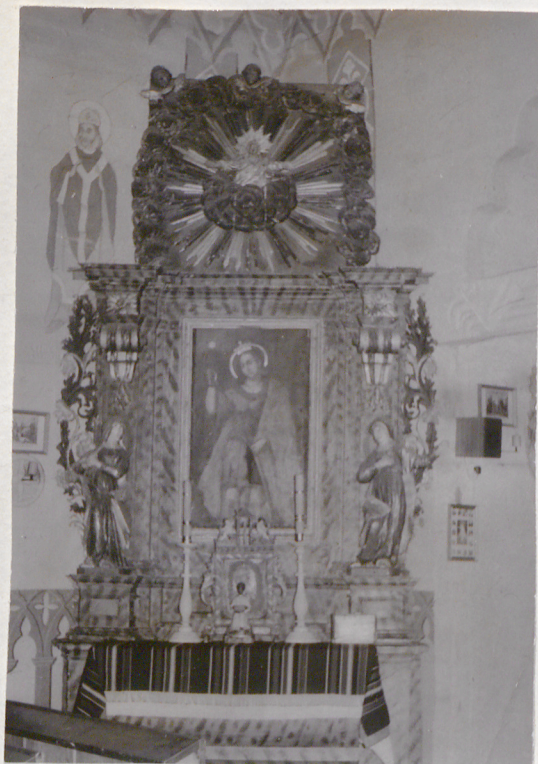
Biała

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

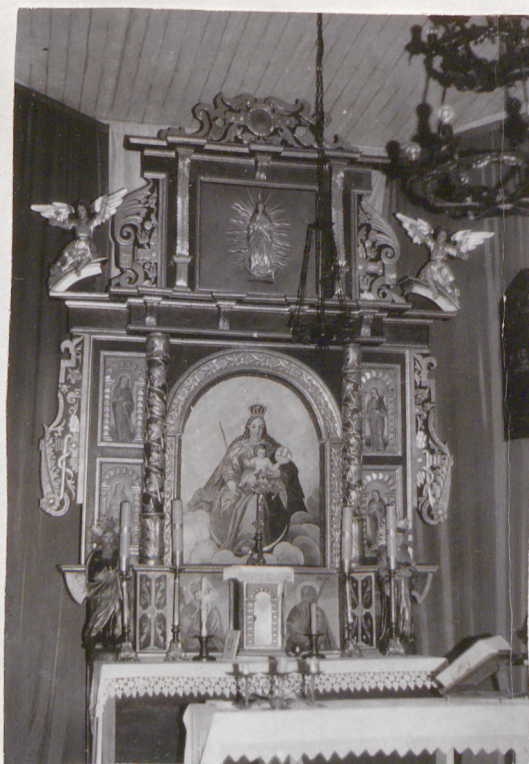
kościół św. J. Chrzciciela

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Zdjęcia

1

2

3

4

1. Ołtarz przy ścianie pd
2. Ołtarz główny
3. Ołtarz przy ścianie pn
4. Chór

Wkładkę założył: arch. Ewa Grzegorzewska XII 1991
(tmie, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

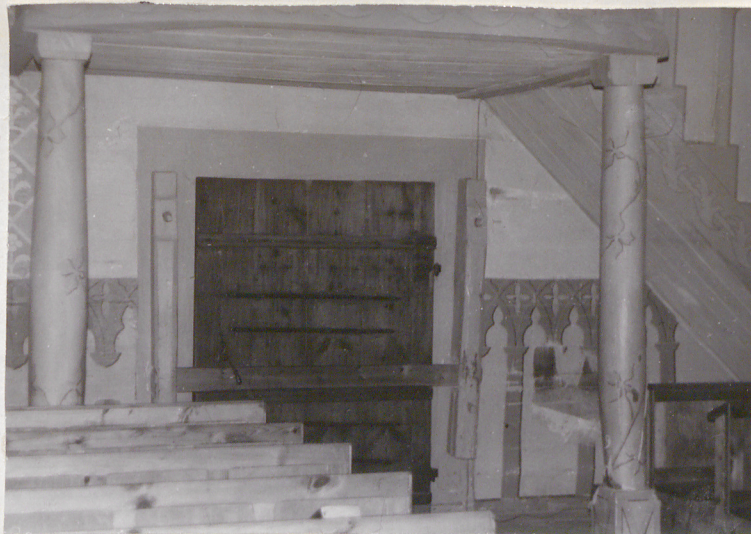
OZGraf. Z.P. Ostróda zam. 699 nakł. 22.600

Wzór ODZ 1978 r.

1

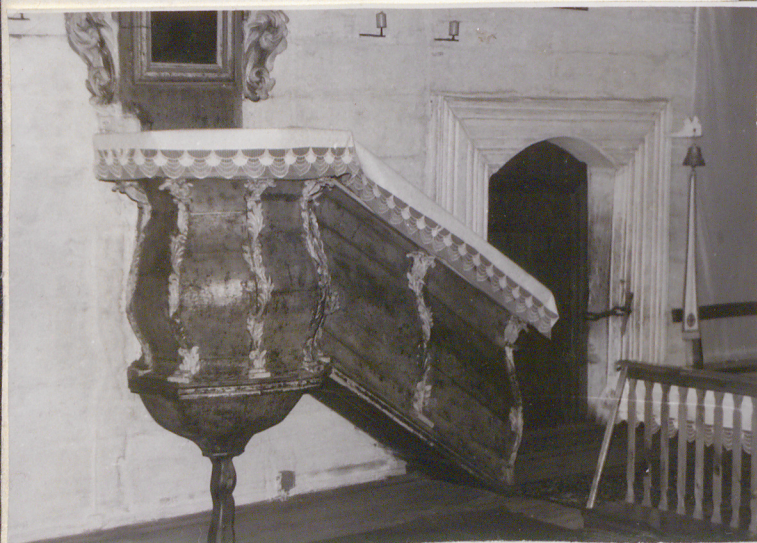

2

3

4

5

1. Górna część ambony
2. Wejście główne
3. Tęcza i prezbiterium
4. Stara dzwonnica
5. Dolna część ambony
6. Widok od pd-zach

6

